

Poštnina plačana v gotovini

IZSELTJENSKI VESTNIK

• GLASILO RAFAELOVE DRUŽBE
IN IZSELTJENSKE ZBORNICE •
V LJUBLJANI

ŠT. 6 • LETO IX.

1 9 3 9

Izseljenski vestnik izhaja 15. vsakega meseca. — Uredništvo: Ljubljana, Leonišče, telefon 49-77. — Uprava: Tyrševa c. 31/L v Ljubljani, telefon 40-61. — Naročnina: za Jugoslavijo letno 15 din, za dijake 12 din; za inozemstvo letno: Argentina \$ 3, Belgija 25 Blg. Frs., Francija 20 Frs., Holandija 1 Gold., Italija 15 Lit., Nemčija 2 RM, U.S. A. 50 c. — Oglasi po dogovoru. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec. — Odgovorni urednik: Josip Premrov, Ljubljana, Leonišče, telefon 49-77.

„Srečanje z našimi iz tujine“

bo kot

Izredno zasedanje Izseljenske zbornice

**v soboto 29. julija 1939 ob 9
v dvorani Zbornice za TOI
v Ljubljani, Beethovnova ul. 10**

Vsi slovenski izseljenci, ki boste doma tiste dni, pridite!
Vsi, ki ste tu doma še zvesti svoji krvi na tujem, pridite!
Domovina in tujina se bosta srečali in se pogovorili med seboj!
Odlični govorniki iz domovine in tujine bodo govorili!

Dopisi za prihodnjo številko morajo biti v uredništvu do 1. julija 1939.

Obrestujemo vloge na hranilne knjižice in v tekočem računu z najugodnejšo obrestno mero.

Dajemo posojila vsake vrste.

Kupujemo, prodajamo in posojujemo vrednostne papirje.

Opravljam vse posle denarnih zavodov.

Dravska banovina jamči z vsem svojim premoženjem in davčno močjo za naše obveznosti.

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINI

Ljubljana
Maribor
Celje
Kočevje

TAKO DELA NAROD, KI SE SEBE ZAVEDA

(Razmišljanje, ki ga vzbuja skrb Nemčije za svoje ljudi v tujini.)

PLESTENJAK VIKTOR

I.

Prepolna bridkosti in trpljenja je slovenska zgodovina. Tako malo je v njej poglavij, ki so obsijana s soncem sreče in radosti. Trpka je — zato velika. Zakaj v tem stoletnem trpljenju je naš slovenski narod na sijajen način izpričal svojo življenjsko silo in pogum. V razmerah, kjer bi klonil večji narod, je naš narod žilavo vztrajal, čakal — in vstal.

Vzdržali smo turške vojske, prestali kugo in lakoto, tlako in desetino in boj za staro pravdo, graščake in valpte, ob nas so se razbili valovi nemstva in madžarstva, ki so se stoletja zaganjali zastoj v zid zvestobe in ljubezni do slovenstva. Ohranili smo prihodnjim rodovom dediščino, ki so nam jo zapustili naši očetje, še več, to dediščino smo pomnožili z blestečimi stvaritvami slovenskega duha in jezika, z deli, ki jih je ustvarila neumorna pridnost. Ta dela so postavila naš narod v vrsto velikih kulturnih narodov.

Zdaj pa visi nad nami kakor Damoklejev meč problem, ki je neodločljiv in iz dneva dan bolj neizprosno terja rešitve. Problem, ki se je porodil v onih nesrečnih dneh, ko se je odprlo osrčje naše matere Slovenije in se je iz njega začela razliti po svetu reka naše krvi, v dneh, ko je vihar usode pridrvel nad naš narod, razrahljal korenine njegovega življenjskega drevesa in raztrosil po neizmernih daljavah sveta najbolj kleno njegovo seme.

Odhajali so v tujino, sinovi in hčere slovenske zemlje, v cvetu let, pripravljani na vsako žrtev, z neomajno voljo do dela. Dajali so na svetovni trg svoje nedotaknjene sveže sile, prihajali so v Nemčijo in Ameriko, razkropili se širom sveta, takrat še ne vedoč, da bo tujina njihova nova domovina. Prislužiti si nekaj za prihodnja leta, potem pa se vrniti nazaj v domovino, kjer so pustili svoje najdražje — to je bila njihova misel.

In — niso se vrnili. Redki, ki jim je bilo to dano, pa so bili že starčki, izčrpani, onemogli, ki jih je gnala domov zadnja, vroča želja, da se v sveti zemlji slovenski odpočijejo od svojega truda.

Izseljenstvo — bitni, življenjski slovenski problem! Zakaj z vso neizprosnostjo se je že približal trenutek, trenutek pred dvanajsto uro, trenutek odločitve, ko se moramo z vso odkritostjo vprašati:

Ali hočemo biti še narod, ali pa bomo le še suho deblo, od katerega so odpadle veje?

Ce še priznavamo slovenstvo, njegovo upravičenost do obstoja, slovenstvo kot skupnost vseh, ki se v njih pretaka slovenska kri, potem se zavajamo, da ta trenutek, v katerem živimo, lahko vodi v katastrofo, če bo šel neopaženo mimo nas!

Zakaj tokovi tujine, v katerih so se znašli naši izseljenci, dero kakor hudournik, z uničujočo premočjo. In kako bodo naši ljudje v teh vrtnicah prelivajočih se tujih morij obstali, kako ohranili svoje slovenstvo, če jim domovina ne bo nudila krepke pomoči?

Naši izseljenski pionirji so ponesli s seboj v svet svež spomin na toploto materinske ljubezni, v njih je bil in je še živ, neposredno doživet občutek narodne skupnosti, vseh rajskih lepote slovenske zemlje, postav, šeg in

običajev, ki urejujejo življenje slovenskega naroda. Ti pionirji so v svoji borbi s tujimi vplivi še mogli zajemati moči in odpornosti iz pravira slovenskega življenja. Toda pionirji umirajo, »list za listom pada«, je zapisala zadnjič z vso trpkostjo »Ameriška Domovina«. Da, list za listom pada, sušijo se korenine, iz katerih so veje slovenstva v tujini črpale sokov za svojo rast.

In mladi izseljenski rod?

Dovolj je, da od dejstev, ki so jih prepolna vsa slovenska izseljenska glasila — in ta so pač najvernejši izraz — omenim nekaj najbolj očitnih. Pri slovenskih organizacijah, da se omejim na Zedinjene države, so osnovana ločena, takozvana »angleško poslujoča društva«, v vseh mladinskih listih je slovenski jezik moral prepustiti mesto angleškemu in se omejiti na skromen kotiček, v časnikih se o vsem, kar zadeva mladino, o sportu, mladinskih organizacijah — poroča skoro izključno v angleškem jeziku...

P. Hugo Bren je zapisal odgovor, s katerim je zastopnika lista »Ave Maria« sprejemal mladi slovenski rod v Ameriki: »... Mama, s katero ste bili taki prijatelji, so umrli... Mlajši pa slovenskega ne beremo... Zadnja leta se je to vedno pogostejše ponavljalo...« (»Ave Maria koledar« ob srebrnem jubileju, str. 29.)

Ali niso ti pojavi znamenja, ki dajo z vso težo slutiti tegobo, ki jo preživljajo naši ljudje po svetu, ali ni to silen očitek, da naši izseljenci v svojem boju z valovi tujine tonejo, da jim že pešajo moči, ker jim domovina kot celota ne nudi dovolj pomoči?

»Ave, mater Slovenia, morituri te salutant!«*

V ta pretresljiv pozdrav se je lani ob srebrnem jubileju koledarja »Ave Marija« zlila vsa bolečina stotisočev slovenskih sinov in hčera, ki jih je življenje iztrgalo iz svete zemlje domače. V te besede je osamljeno, bolno slovensko srce zajelo vse svoje obupno hrepenenje po toplem, mehkem naročju matere domovine, po tem, da bi mu bilo dano resnično doživeti to, kar so spletle sanje dolgih let.

Zdravstvuj, domovina! Zadnji, preseči klic naroda, ki tone v valovih tujine, ker ne najde nikjer več, česar bi se oprijel.

Zavedajmo se, da v teh ljudeh z nezmanjšano silo živi ljubezen do domovine. Odšli so od nje za kruhom, srca pa so ostala pri njej. Tujina je v življenje izseljencev pač vtisnila svoj pečat. Toda le na zunaj. V njih je ostala nedotaknjena skrita kamrica, v katero so shranili svoje najdražje — spomin na nepozabno mater Slovenijo. Zadostuje en primer: Ko je g. Rozman, organist pri Sv. Jožefu v Jolietu, Ill., l. 1935. potoval v Rock Springs v Cleveland, se je za nekaj dni pomudil v Omahi (Nebraska), kjer živi kakih 15 slovenskih družin, sami sredi tujih narodnosti. Seveda nimajo svoje fare, ker jih je premalo. Ker je bil takrat ameriški narodni praznik, so ga te družine sklenile skupno praznovati. G. Rozman jim je zaigral nekaj slovenskih pesmi na harmoniko in klavir. Tedaj pristopita k njemu dva priletna slovenska zakonca in mu rečeta: »Trideset let sva že tu v Omahi in slovenske pesmi nisva slišala celih trideset let. Ko ste jo zdaj igrali, sva pričela jokati kot majhna otroka. Pa nas ni sram, ker to so bile solze ljubezni in veselja do naše naše slovenske pesmi.« (Amerikanski Slovenec, št. 84, 2. V. 1939.)

* Zdravstvuj, mati Slovenija, umirajoči Te pozdravljajo!

To ljubezen in zvestoba do domovine prejasno izpričuje vse slovensko izseljensko časopisje — brez razlike svetovnonazorne smeri —, ki je vsak dan prepolno poročil o vsem, kar se tu doma dogaja. In to svojo ljubezen so naši ljudje po svetu na vprav ganljiv način pokazali v pravkar minulih dneh, ko je naša država živela v mrzličnem pričakovanju.

In še v enem je ta zvestoba do rodne zemlje našla svoj izraz: v čudoviti, že pravljici darenosti, s katero naši izseljenci iz leta v leto obsipajo svojo mater domovino. In ta darenost ni prenehala niti takrat, ko je Amerika enako kot ostale celine pričela okušati vse bridkosti gospodarske stiske. Milijarde težko prisluženega denarja so že romale v Slovenijo in druge pokrajine naše države od naših ljudi v tujini. Koliko slovenskih domov, koliko posestev je bilo že rešenih s tem denarjem, koliko solza obrisanih!

In kako vračamo mi to ljubezen? Kaj je naša domovina kot celota storila, da reši svojo kri na tujem narodnega pogina?

(Dalje prihodnjič.)

NAŠA NARODNA ZAVEST

TO NE ŠLIBAR

Naš človek v tujini z drugačnimi očmi gleda na svojo domovino, na državno in narodno zavest. On izraža to v skrivnem hrepenenju po rodni zemlji, po domačem okolju, po svojcih, skratka po vsem, kar zajema beseda: domovina, v kateri se čuti gospodarja in torej sodočujočega faktorja v vsem javnem življenju, enak med enakimi. Tega občutka nima v sožitju s tujim narodom na tuji zemlji, kateremu mora biti pokoren. Zaman se skuša živeti v nove razmere. On je in ostane tujec. Preostane mu le dvoje, da se vtopi v tujo narodno zavest s tem, da se naturalizira, ali pa pogreša v vsem svojem življenju svobodnega polja, ki mu ga zavirajo tudi zakoni in predpisi. Pa tudi oni, ki se naturalizira, ne bo izgubil nikdar zavesti, da je in ostane Slovenec, oblečen v tuj plašč državljanstva. Morda se tega otrese šele tretji rod.

Seveda pa je še drug obzir, ki oblikuje naše ljudi v tujini. Ta obzir je golo življenje, življenje, ob katerem včasih prisiljeno zamre vsak idealizem, vsako višje vrednotenje življenja ob občutku, da si mora ohraniti svoje golo življenje za vsako ceno.

Večina naših ljudi je zapustila svojo domovino prisiljeno. Mnogi vale krivdo na odločujoče faktorje v domovini, ki niso znali urediti domovine tako, da bi bilo tudi zanje mesta. Oni ne raziskujejo globlje vzroke našega izseljevanja in jim zato ne moremo zameriti njihovega mnenja.

Tako ima vsak izseljenec čudno občutje v sebi. Je zagrenjen, ker ga je usoda vrgla v svet, vendar ljubi svojo domovino in v njem tli neizmerno hrepenenje, da bi bil doma, seveda če bi bilo tako, da bi lahko živel.

Manjka mu torej odločne narodne in državljanske zavednosti. To se izraža v tem, da je bolj boječ in da bolj skeptično presoja položaj. S tem pa ni rečeno, da ni zaveden državljan, le preveč majhnega se čuti.

Prav iz tega razloga moramo z obzirom gledati nanj pri njegovem presojanju svetovnega položaja in refleks, ki ga napravlja nanj vse zadnje svetovno dogajanje.

Danes naše ljudi v tujini najbolj zanima dvoje: kakšna bo ureditev naše države in kaj bo z našo državo z ozirom na svetovni položaj. Naši ljudje v tujini so mnogo bolj izpostavljeni lažnim vestem, ki so zavite v pohleven plašč verjetnosti. In tako premišlujejo, kaj bo. Morda se kateremu celo poraja napačen sklep, da bi bilo bolje zanj, če se domovine polasti tujec. No, to pa je le trenuten sklep, ker je večina naših ljudi dovolj razsodna. Le malodušje mu ostane. Vsak mora priti do sklepa, če mu vzame tujec njegovo zemljo, bo tudi on na njej gospodar, prejšnji lastnik pa bo le njegov hlapec. Vabljeni so glasovi lažnih siren tujcev, ki obljubujejo raj. Oni že vedo zakaj. Da bi nas osrečili prav gotovo ne. Za lepimi obljubami se skrivajo njihovi lastni interesi.

Poglejmo Francoza. Ali mu sploh kdaj pride na misel, da bi želel tujca v svojo domovino, pa če se mu še tako slabo godi. Poslušaj Poljaka, kako bo gorel za svojo narodno neodvisnost in to v tujini. Nobenega malodušja ni v njegovi narodni močnatosti.

Tudi mi se moramo otresti sleherne malodušnosti. Zavedati se moramo slovenskega poslanstva, ki mora roditi v nas pravo vero in samozavest. Zlasti sedaj mora izginiti vsak predsodek, ko so pred durmi veliki dogodki v naši lepi domovini, v kateri bo izginila sleherna neenakopravnost med Slovenci, Hrvati in Srbi. Mi moramo le z zaupanjem gledati v modro politiko naših voditeljev, ki vodijo usodo naše države. Vsak naj bo zato ponosen, da je državljani močne in enakovredne države Jugoslavije.

NEKAJ BOLNIH MEST MED JUGOSLOVANSKIMI IZSELJENCI V FRANCJI

(Ponatis iz »Straže v viharju«. — Pismo iz Pariza.)

»Straža v viharju« je že nekajkrat pisala o življenju naših v Franciji. Pisala je predvsem o dijaških vprašanjih, saj je Pariz postal danes središče študirajočih jugoslovanske mladine v zamejstvu. Velika večina naših izseljencev odpade seveda na ostale poklice, predvsem na delavske. Imamo tudi nekaj malega obrtnikov v samem Parizu in po večjih mestih v Franciji, pa ti so tako maloštevilni, da nam služijo samo za dokaz naše podjetnosti.

Po statistikah, ki so nam na razpolago, je v Franciji okrog 26.000 Jugoslovancev. Od teh je Slovencev 12.000 do 15.000 in med njimi okrog 7000 Prekmurcev. Za Slovence skrbijo njihovi izseljenski duhovniki, ki jih zbirajo po prosvetnih, pevskih in podobnih društvih. Med Slovenci imamo tudi dva učitelja, ki pridno pomagata pri delu. V Pas de Calais deluje duhovnik gosp. Zupančič, v Moselu gg. Grims in Svelc ter učitelja Jankovič in Slibar. V Parizu samem je nastanjen duhovnik g. Camplin, ki je postal zadnje leto tudi izseljenski dopisnik. O delu teh gospodov ste pri nas obveščeni, saj večkrat pošiljajo poročila v liste in še posebej v »Izseljenski vestnik«.

V Parizu samem imamo naš poseben urad, ki se bavi samo z izseljenskimi vprašanji, v prvi vrsti z delavskimi. Pred leti je bil šef tega urada Slovenec, sedanjí urednik »Slovenca« g. dr. Kuhar. On je oživil organizacije med Slovenci, ki še danes opravljajo tako važno delo med našimi ljudmi. Po njegovem odhodu je nastala tu za Slovence občutna vrzel. Kajti na uradu samem in z jugoslovanskim poslaništvom vred ni bilo niti enega slovenskega uradnika. Letos je bil na izseljeniškem komisariatu nastavljen g. Camplin kot izseljeniški dopisnik. Tako so sedaj odpravljene težave, ki so se prej zmeraj pojavljale pri slovenskih vlogah, ko je bilo potrebno iskati tolmača, pri tem so pa stvari zastajale nerešene. Izseljeniški komisariat je prepotrebna ustanova v Parizu, ker posluje z vsemi oblastmi uradno in je onemogočil delo mnogim posredovalcem in spekulantom, ki jih seveda tudi ne manjka. Urad bi bilo treba samo še izpopolniti in bolje izvesti organizacijo poslovanja. Omeniti je treba, da je zadnje dni prišel tudi pravoslavni duhovnik, tako da je za pravoslavne izseljence v tem pogledu poskrbljeno.

V Parizu izhajata tudi dva lista, ki sta namenjena jugoslovanskim izseljencem. Pisana sta v srbskem in hrvaškem jeziku in včasih izide tudi kako poročilo, ki vsebuje nekaj slovenskih besed. Ustanovitelj prvega lista »Pariške Novosti« je Julij Krlep. Ustanovitelj in urednik drugega »Jugoslovanske pariške novine« pa Milan M. Krležević. Za vsakim listom stoji tudi posebna delavska organizacija, ki hočeta biti obe osrednji organizaciji vseh obstoječih društev v Franciji.

Predno vam bom iz vsebine listov pokazal, kako vrednost imata za jugoslovanske izseljence. Vas hočem takoj opozoriti na važno dejstvo, da sta to izrazito konkurenčna lista, konkurenčna bolj po osebah izdajateljev kakor pa po delu za izseljence. Seveda sta si tudi organizaciji, ki stojita za listoma, hudo v laseh in težnje zadnjih dni, da bi se združili, so ostale neizpolnjene. Hočem vam navesti nekaj citatov iz listov, kjer boste sami najlažje spoznali njih vrednost.

Krlepove »Pariške Novosti« so z dne 10. novembra prinesle eno stran napada na urednika drugega lista Krleževića. Takole so pisale dobesedno: »G. Milan Krležević se hvali, da ga »vsi« Jugoslovani v francuskoj dobro poznajo i mi se stime slazemo, jer znamo da je o državnom trošku sa policijom prekrstario veliki deo francuske i optuživao da su komunisti ili Paveličeve ustaše, sve one naše

zemljake, koji so bili protiv režima Bogoljuba Jevtića i koji se nisu hteli preplatiti na njegove novine. G. Krljević kaže da radnici nazivaju naš mali bilten »Jelovnikom«. I to je moguće ali nismo mi krivi, što nam g. Jevtić i g. Pera Zivković nisu davali subvenciju, koju g. Krljević i danas nekim naslednim pravom dobiva. Spijun, vojni begunac i narodni izdajica g. Milan Krljević hoče da provuče nekom misterijom prošlost našeg osnivača«. ltd.

V številki z dne 20. novembra 1938 pravi: »sedanja vlada (dr. Stojadinovića!) radi na korist opštih interesa svih Jugoslovencov, bili oni srbskog, hrvatskog ili slovenačakog plemena«. Z dne 11. februarja 1939 piše: »Mi iskreno želimo, da bi prišlo do sporazuma, kateri bi to »horvaško prašenje« rešilo, ampak na žalost dvomimo, da bi ga rešil kjergdo, ker nam se zdi, da tudi g. dr. Maček i njegova okolica ne ve kaj bi hoteli«. V številki z dne 25. marca 1939 sumničiti izseljenskega duhovnika g. Camplina, da je nekaj pisal v prekmurske »Novine« o enem pristašu tega lista in mu dobesedno tako odgovarja: »a mi sa naše strane poručujemo tome popu koga plača država in kojoj ima ne samo katolika nego i pravoslavaca i muslimana i protestanta izseljenika-pecalhara — da medju našim izseljenicima ne stvara rasno-versku mržnju i netrpaljivost, jer se može naći neko da ga udari perom po njegovim nekršćanskim prstima«.

Sedaj pa nekaj citatov iz drugega lista »Jugoslovenske pariške novine«. Predvsem je treba omeniti, da list odgovarja in se brani na napade prvega prav tako ostro. Posebej pa vodi list borbo proti prejšnjemu predsedniku »Jugoslovenske zajednice«, organizacije delavcev, ki ima svoje prostore v Parizu. To organizacijo je hotel dobiti v roke urednik tega lista g. Krljević, kar se mu je na zadnjem običnem zboru posrečilo. Priglal je nekaj svojih pristašev na občni zbor, tu strahovito napadel predsednika in v splošnem razburjenju pognal nekaj kozarcev po dvorani, da je borba izgledala močnejša. Zaradi informacij Vam hočem navesti napade, ki zavzemajo v listu cele stolpce in ki prav dobro osvetljujejo razmere, ki sem jih imenoval bolne. Dne 1. aprila 1939 prinaša list dobesedno: »Predsjednik g. Krljević pozvao je staru upravu da dodje u Dom Zajednice in da preda dužnost novoj upravi. Na ovaj poziv Nikolić se nije odazvao i pored toga što je to morao da učini kao sa tačke gledišta moralne tako i zakonske... Šta je v tom međuvremenu uradio klevetni. Nikolić? On je koristio dopuštenu mu vrijeme da ode kod francuskih sudskih vlasti i podnese tužbu, kako izbori nijesu bili regularni in kako on neće da novoj upravi preda društveni novac i knjige sa dokumentima, već da će sazvati novu skupštinu koja bi njega izobrala«. ltd.

V isti številki prinaša članek, v katerem napada Rafaelovo društvo, ki celok grozi z borbo, če bi Slovenci poskušali ustanoviti svoj dom. Iz članka govori veliki strah, da ne bi kdo spremenil razmere, ki so tako po volji g. Krljevića. Iz članka se tudi vidi, kako sodi o Slovencih in kaj imajo Slovenci pričakovati od takih organizacij.

Iz vsega povedanega se jasno vidi, da tako delovanje v zamejstvu ne samo da ne koristi delavcem, katerim naj bi bilo namenjeno, ampak ruši tudi ugled države same. In še nekaj je. Kdor pozna pri nas razmere in ve, kako težko je dobiti kak dinar za stvarno delo, ki naj bi koristilo izseljencem in če potem ve, da ti listi dobivajo za tako pisanje precejšnje denarne podpore od naše države, mora nujno želeli v tem spremembi. Upamo, da sedaj, ko se bodo znotraj države razmere uredile, pride vrsta tudi na te stvari. Kar se pa tiče Rafaelove družbe, se gotovo ne bo ustavila pri željah g. Krljevića, ampak bo še njemu pokazala, kako je treba delati za izseljence. C. F.

VAŽNE SPREMEMBE V SPORAZUMU GLEDE ZAPOSLEVANJA SEZONSKIH POLJEDELCEV V NEMČIJI

ROZMAN JOŽKO

Letos so se meseca februarja vršili v Belgradu v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje med zastopniki naše države in Nemčije važni razgovori o delovnih, plačilnih pogojih in zaposlevanju naših sezonskih poljedelskih delavcev v Nemčiji.

Pri tej priliki so se predstavniki obeh držav dogovorili o postopku glede zaposljevanja: 1. poljedelskih sezonskih delavcev in 2. poljedelskih stalnih delavcev.

Nova pogodba v marsičem izpreminja in dopolnjuje pogodbo iz leta 1928.

Ker mora biti nova konvencija ratificirana, finančni zakon daje ministrstvu pooblastilo, da se more pogodba takoj izvrševati.

Slične pogodbe so izredne važnosti ne samo za prizadete delavce, marveč je prav, da se vsaj v glavnih obrisih z njimi seznanijo tisti, kateri imajo kakor koli opravka s tem vprašanjem.

Nova pogodba oziroma sporazum se deli v dva dela. V prvem je določen način zaposlovanja poljedelskih sezonskih delavcev za čas ene sezone. Drugi del pa govori o zaposlitvi stalnih poljedelskih delavcev, kateri se najamejo za delo v Nemčiji najmanj za leto dni. V ostalem sta oba dogovora tako za sezone in stalne poljedelske delavce enaka.

Posredovanje in sprejemanje naših sezonskih in stalnih poljedelskih delavcev vrše iz nemške strani poverjeniki nemškega ministrstva za delo, z naše strani pa ministrstvo za socialno politiko oziroma Javne borze dela in v kolikor teh ni, pa uradi, katere za to pooblasti minister za socialno politiko.

Vse eventualne spremembe delovne pogodbe, katero dobi v podpis vsak delavec, kateri je sprejet na delo v Nemčiji, se bo od strani, katere bi te spremembe predlagala, pravočasno predložilo drugi vladi pogodnici, da bo mogla brez kake škode za delavce zavzeti svoje stališče.

Naša oblastva bodo poskrbela, da se bo delavce opozorila na točno izvajanje delovne pogodbe. Delavci, predelavci in vodje grup, kateri bi kršili delovno pogodbo, se za bodoče ne bodo sprejemali na delo v Nemčiji.

Nabiranje naših poljedelskih delavcev za delo v Nemčiji se bo vršilo samo v grupah po najmanj dva delavca. Nemški minister za delo bo vedno pravočasno javil jugoslovanskemu ministru za socialno politiko (odseku za zaščito izseljenec), koliko sezonskih ali stalnih poljedelskih delavcev potrebuje.

Delovne pogodbe se morajo, podpisane od delodajalca ali njegovega popolnomočnega zastopnika, za vsakega delavca posebej, spisane v nemškem in srbohrvaškem ali slovenskem jeziku, v štirih izvodih predložiti našim oblastvom. V delovni pogodbi mora biti navedeno ime in priimek, kakor tudi stanovanjski naslov delavca. Predelavci in vodje grup se v pogodbi posebej označijo. Nemški poverjeniki ali naši za to pristojni uradi morajo potrditi istovetnost podpisov na delovnih pogodbah s službenim žigom in pripombo, da je bila delavcu pogodba v njegovem materinem jeziku prečitana in da jo je vzel na znanje, kar mora potrditi za lastnoročnim podpisom.

Od teh pogodb dobi po en izvod nemški delovni urad, naš urad, kateri uredi odpravo teh delavcev na nova službena mesta v Nemčiji, delodajalec in predelavec odnosno vodja grupe.

JBD ali urad, kateri je za to od naše strani pooblaščen, mora skrbeti, da se pravočasno delavci zberejo in to sporočiti nemškemu delovnemu uradu. Nemški urad za delo bo prevzemal delavce na nemški meji. Naši za to pristojni uradi morajo poskrbeti, da bodo vsi delavci pred odhodom zdravniško preiskani.

Za zdravniški pregled delavcev, najetih za sezonsko poljedelsko delo, pa tudi za stalne poljedelske delavce v Nemčiji veljajo naslednja navodila:

Na delo v Nemčijo se morejo najemati delavci samo iz onih srezov, v katerih ni obolenj od tifusa, pegastega legarja ali drugih kužnih bolezni.

Pri posameznih pregledih pa mora biti delavec zdrav, sicer se zavrne sprejem za delo v Nemčiji. Posebno pa se zavračajo oni, kateri bolehalo za trahomom, kožnimi in spolnimi boleznimi, kilo, razširjenjem žil in srca, po naravi slabotni ali da jim manjka kak ud — prav tako tudi delavke v nosečem stanju in vse one, za katere obstoja sum, da bolehalo za tuberkulozo.

Spremembe delodajalcev se bodo izvršile samo v izrednih primerih. Vendar se zaradi tega za delavce ne smejo poslabšati delovni pogoji. O spremembah se mora takoj obvestiti pristojni jugoslovanski urad.

Za vse one delavce, kateri bi postali brez dela pred iztekom roka, določenega v delovni pogodbi, bo nemški delovni urad poskrbel novo službeno mesto.

Vsak jugoslovanski delavec bo dobil zasebno potno legitimacijo, katere bo za sezone delavce veljala do 31. decembra letošnjega leta, za stalne poljedelske delavce pa za čas, kakor je dogovorjeno v pogodbi.

Naši delavci so v Nemčiji v pogledu zaposlitve, zaščite dela, delavskih socialnega zavarovanja in javne zaščite povsem enakopravni z nemškimi delavci, v kolikor bi nemška zakonodaja za podanike drugih držav ne odredila kaj drugega.

Nemška vlada bo potom podrejenih ustanov skrbela, da bodo jugoslovanski delavci v pogledu moralnih in zdravstvenih prilik povsem dobro varovani in oskrbovani.

Sporazumu je priložen tudi osnutek delovne pogodbe. V osnutku pogodbe je poleg formalnih podatkov izrecno ponovljeno, da so naši delavci v pogledu plač, dopustov in službene odpovedi povsem izenačeni v nemških delavci. Minimalne plače so tedaj tako za naše delavce kot nemške določene v tarifnem redu, ki velja za pokrajino, v kateri bo delavec zaposlen. Ako ni tarifnega reda, veljajo za višino plače in delovnega časa določila, katera so v kraju za plače in delovni čas običajna.

Delodajalec mora za čas prvih štirih mesecev zaposlitve zadržati po 4 RM. Ti zneski zapadejo v izplačilo, čim je delavcu potekla pogodbeni doba, najkasneje pa eno leto v vstopu v delo.

Stroške prevoza od meje do mesta zaposlitve, takse za dovoljenje bivanja in dela delavca, nosi delodajalec, kateri je delavca najel. Isto velja tudi za povratek.

Glede deviznih olajšav in nakazila denarja v domovino, je bilo dogovorjeno, da bodo mogli letos sezonski poljedelski delavci pošiljati po 40 RM, največ do 400 RM za časa sezone, stalni poljedelski delavci pa mesečno po 55 RM. Tako imenovane proste pošiljke (Freigrenze) po 10 RM mesečno, se v bodoče po pošti ne bodo mogle pošiljati.

Jugoslovanski zastopniki so izrazili željo, naj bi se znesek, ki bo dovoljen pošiljati od zaslužkov v domovino, višje odmeri. Nemški zastopniki bodo to željo predložili v izjavo min. za finance in pravosodje.

Delavci, kateri bi se morali zaradi boleznih vrniti v domovino, ne izgube pravice na bolniško podporo, ako je bila vrnitev odobrena in vidirana od predstojništva za nje pristojne bolniške blagajne.

Nemške nadzorne oblasti so sporazumne in nimajo nič proti temu, da se od strani jugoslovanskih poverjenikov delavce obiskuje in ugotovi, v kakšnih prilikah delavci živijo. Prav tako lahko vrši jugoslovanski duhovnik med njimi dušno pastirsko službo.

To bi bila v glavnem najvažnejša določila novega sporazuma glede zaposljevanja naših sezonskih poljedelskih delavcev, kakor tudi stalnih poljedelskih delavcev za Nemčijo.

Ker gre pri tem za toliko tisočev naših delavcev in delavk, kateri ne dobijo dela in zaposlitve doma, je gotovo to zelo važno vprašanje, za katerega se je treba zanimati. Posebno pa bo treba skrbeti, da se bo dogovor v resnici izvajal in da bodo delavci tudi opozorjeni in poučeni o pravicah, katere jim iz tega sporazuma pripadajo.

Posebne važnosti bo to, da se bodo delavci znali poslužiti pravice glede pošiljanja denarja, kajti ako bodo roke, ki so odrejeni zamudili, bodo imeli pri povratku v domovino velike težave.

Zato bi bilo velike važnosti, da bi naše oblasti poslale večkrat v Nemčijo svoje poverjenike, kateri bi ugotovili, v kakšnem položaju se delavci nahajajo in da bi jim dali tudi potreben pouk in navodila.

Rafaelova družba in Izseljenska zbornica bosta budno pazili, da se bo v tem pogledu kar največ storilo in tako obvarovalo naše delavce pred gospodarsko, pa tudi duhovno škodo.

KLICI NAŠIH IZSELJENCEV

Na naslov Družbe sv. Rafaela in Izseljenske zbornice prihajajo neprestano prošnje naših sezonskih poljedelskih delavcev, v katerih nas prosijo pomoči. Iz vseh teh številnih pism je razvidno molče priznано ali pa javno napisano razočaranje: mnogim so nekateri obljubljali »raj in bogastvo«, če bodo odšli na delo v tujino, sedaj bridko občutijo ta »raj«.

Iz Bele krajine je odšla večja skupina krošnjarjev, ki pa so morali sedaj prijeti za težaška cestna dela. Sedaj nas prosijo pomoči. Delo je težko, zaslužek pičel, prebrati si pa dela ne morejo, kajti delodajalec jim je odvzel potne liste, njihove prošnje za zboljšanje delovnih pogojev je sirovo zavrnil in jim zagrozil s policijskim izgonom v Jugoslavijo.

Klic dveh drugih delavcev je pretresljiv. »Na pomoč! Lepo prosimo, spravite naju nazaj v Jugoslavijo, ker tukaj ni nič tako, kakor so obetali. Plače majhna, delati pa moramo zelo in dolgo; k sv. maši ne moremo.«

Drugi zopet pišejo: »Obetali so nam, da se bo delalo 11 ur na dan, in sicer

od 6. do 12. ure, pa spet od 1. do 6. ure zvečer. Kar pa bo čez uro, bo tako doplačilo, da se bo prav lepo dalo zaslužiti. Sedaj pa vsega tega ni nič!

Zopet nam trije drugi pišejo, kako trdo je delo. Delati morajo nepretrgoma od 4 zjutraj do 8. ure zvečer, pa če je prav grdo vreme, da smo popolnoma premočeni. Tudi ob nedeljah morajo delati, če ne na polju, pa po hlevih in drugod. Cezurno delo ni plačano, zaslužek pa je slab.

Nekdo piše, kako vse drugače je sedaj, agentje pa so jim obetali zlate čase. Dalje se pritožuje, da gospodar plača, kolikor hoče, delati pa mora po 15 ur na dan. Na pritožbo mu je zagrozil s policijskim nadzorstvom. Pravi, da se čuti »prodanega« in da ne more vzdržati, kajti tako se postopa res samo s »prodanimi«. Zato se hoče na vsak način vrniti domov.

Največ pritožb pa je glede pošiljanja denarja in prihrankov. »Če imate srce in dušo v prsih, predstavite si naš položaj ter si mislite, v kakšni bedi bodo živele naše družine brez naše pomoči. Mi smo šli v svet, ne za šport, temveč zato, ker nas je doma revščina preganjala in smo bili primorani iti po svetu s trebuhom za kruhom za nas in naše družine.« Tako je pisano v pismu, ki ga je podpisalo 19 izseljencev. V tem smislu se glase številne druge prošnje in pritožbe. Nekateri prosijo, da se jim omogoči neocarinjeni prenos raznega poljskega orodja, strojev in potrebnih reči, katere bi nakupili za denar, ki ga ne morejo poslati domov. »Dva meseca smo že v tujini, pa še nismo mogli ničesar poslati. Ako ne bo kakšne olajšave, gre za naše imetje v domovini gotovo v propast. Saj bi ne šli v tujino, ako bi ne bili potrebni,« piše nekdo prav tako v imenu večje grupe delavcev.

Vse te pritožbe so jasen, neizpodbiten dokaz, kako težaven problem je naše izseljstvo, kako kočljiva in življenjska so številna vprašanja, ki jih vsebuje, in kako neobhodno potrebna nam je organizacija uradnega kakor tudi zasebnega izseljskega skrbstva, zgrajeno na tistih osnovah, ki jih to skrbstvo samo narekuje. Na drugi strani pa je opozorilo vsem tistim, ki vidijo v tujini — raj in ki nasledajo raznim lepo donečim vabilom nepoklicanih.

SLOVENSKA DEKLETA ZA ANGLIJO

Ze pred nekaj leti so se pojavili v zagrebškem časopisju oglasi za kuharice in služkinje za Anglijo. Izseljenjski komisariat je uvedel preiskavo in ugotovil, da vodi to agencijo posredovalnica, ki ni zanesljiva, kateri se ne more zaupati, da bi dekleta ne bila izročena slabim prostorom. Zato je oblast to akcijo prepovedala in zabranila vsako nadaljnje oglaševanje.

Nova agitacija za to se je začela lansko jesen in letos spomladi in sedaj tudi v slovenskem časopisju. Pa tudi to pot je to agitacijo oblast ustavila. Vendar se je vzbudilo med našimi dekleti zanimanje za izselitev v Anglijo.

Družba sv. Rafaela se je zaradi tega sama pozanimala za zadevo in pisala v London znani jugoslovanski pisateljici Mrs. Christich ter jo prosila za pojasnila. Gospa Christich je bila tako ljubezniva, da se je za stvar zavzela in sporočila, da obstoje možnosti, da naša dekleta v Londonu dobe dobre službe. Našla je posredovalnico, ki je popolnoma zanesljiva, tako da bodo dekleta varna pred vsako kupčijo. Obljubila je, da se bo za vsa slovenska dekleta, ki bi prišla tja, osebno zavzela in poskrbela, da bodo vsestransko zaščiteni. Napolila nas je tudi na gospoda Horvata, znanega londonskega hotelirja, ki se je pred nekaj časa mudil v Ljubljani. Zglasili smo se pri njem in ga prosili pojasnil. Gospod Horvat je velik dobrotnik raznih naših ustanov tudi tu v Sloveniji, tako zavoda Notre Dame, sester v Smihelu in v Ljubljani, samostana v Stični. V Londonu pa je sezidal na svoje stroške veliko zavetišče Marijinih sester za 150 sirot. Te sestre imajo poleg tega zavoda tudi posebno zavetišče za katoliška dekleta. Gospod Horvat je obljubil, da bo tem sestram pisal, da bodo v tem zavetišču mogla dobiti zatočišče tudi slovenska dekleta.

Družba se je obrnila tudi na agenturo, katero je priporočila gdč. Christich. Od tam je dobila nadaljnje informacije, da je v Londonu res pomanjkanje služkinj in da bo moglo dobiti precej slovenskih deklet dobre službe pod ugodnimi pogoji.

Vso zadevo je Družba nato predložila v potrditev kr. banski upravi in Borzi dela in ko je od obeh dobila pristanek, je v slovenskih listih objavila znani poziv. V temu desetih dni se je priglasilo 128 deklet.

Pogoji prav za prav niso zelo težki. Dekleta morajo vsaj za silo znati nekoliko angleški in nekoliko angleškega načina gospodinjstva. Zaradi tega je Družba sporazumno s predstojništvom uršulinskega samostana dosegla, da se bo tam vršil

poseben strokovni tečaj za vse, ki bi hotele v Anglijo, da jih na tem tečaju pripravi za izselitev. Dekleta morajo predložiti svojo doprsko sliko v treh izvodih, izpolniti posebno polo z zahtevanimi podatki in priložiti svoja delavska izpričevala. Vse to se pošlje v London. Gospodinje si bodo na podlagi tega, zlasti pa na podlagi izričeval izbrale dekleta in jim poslane vozni listek do Londona. Potne stroške pa bodo dekleta morala odslužiti v teku enega leta z mesečnimi odtegljaji. Vsa dekleta, ki so že v Londonu, so zadovoljna in dobro preskrbljena. Posebno dobro so plačane kuharice.

IZSELJENCI IN NAŠ TURIZEM

Ni velika naša slovenska domovina, a je prepolna blesteče krasote, pravi biser med zemljami tega sveta. Kako lepo je to v besede zajel naš knez in škof g. dr. Rožman, ko je lani na pozdravnem večeru ameriških izseljencev dejal, da je »Slovenija kakor šopek, povit iz samih lepote. Kar ima ostali svet raztreseno sem in tja, to se je na naši zemlji spletlo v en sam prekrasen venec, kjer se v bogatem razkošju prelivajo barve: po belih cestah sredi sončnih trat in zelenih logov, skozi temne gozdove navzgor po prisojni rebri in dalje čez hrib in plan, dokler se ne ustavijo na sinjih vrhovih, ki se kakor zvedavi velikani ogledujejo v zrcalnih globinah naših jezer, ustavijo za hip, potem pa se zlijejo v sanjavo modrino neba in slepečo lučjo sonca.

Rajska podoba naše zemlje, vsa njena milina — to je tudi naše edino bogastvo. Zakaj ta zemlja je uboga in njeno ljudstvo si mora s trdim delom v potu svojega obraza prislužiti sleherni skorjico kruha.

In mar ni za nas Slovence v stiskah in težavah, ki jih preživljamo, vprav nujno, da si z vsemi silami prizadevamo, privabiti kar največ tujcev leto za letom v naše kraje? Zakaj z denarjem, katerega ti puste pri nas, bi se moglo v veliki meri izboljšati in poživiti naše gospodarsko življenje.

To je torej naša naloga: vedno znova, brez prestanka razkrivati svetu lepote naše zemlje, vzbuditi v njem takšno zanimanje in radoznalost, da se ne bo pomišljal priti med nas. Toda kako naj to dosežemo?

Imamo posebno organizacijo, Zvezo za tujski promet, ki se mnogo trudi in je že velike vsote potrošila za to, da prikaže tujim narodom, kaj vse jim more naša zemlja nuditi lepega in kako prijetne dneve lahko prežive v naši sredini. V tisočih in tisočih je že razposlala v svet posnetke naših najlepših krajev, naših letovišč in zdravilišč, ki nudijo zdravja in razvedrila kot ga ne more zlepa kaka dežela na svetu. Da, že so se pokazali blagodejni sadovi tega dela. Saj prihaja iz leta v leto več tujcev k nam, zakaj kdor je enkrat videl vso to krasoto, ji ostane zvest in se rad povrne še v drugo in tretje, vedno.

In vendar, pri vsem tem so ostali popolnoma pozabljeni tisti, ki v našem turizmu zavzemajo morda najvažnejše mesto in so mogočni agitatorji zanj, pozabljeni so ostali — naši izseljenci.

Naj povzamemo nekaj misli iz besed, ki jih je nameraval izreči na letošnjem običnem zboru Zveze za tujski promet v Ljubljani tajnik Družbe svetega Rafaela: Mi vsakega tujca, ki pride na obisk v našo državo kot turist, sprejememo z največjim spoštovanjem, se mu klanjamo do zemlje, mu nudimo vse udobnosti, usluge, prednosti in olajšave samo zato, da poje nekaj našega kruha, masla, mesa. In ta turist-tujec skuša ves čas svojega bivanja med nami kar najmanj potrošiti. Vse mu je predrago, za vsako malenkost se posebej pogaja. Res je, potreben nam je, veseli smo, da pride in želimo, da bi jih prišlo čim več.

Prihajajo pa k nam vsako leto še drugi turisti, ki pa niso tuji, temveč kri naše krvi, naši bratje in sestre — izseljenci. Dolga leta je v njih srcih gorelo eno samo hrepenenje, ena sama želja, da čimprej spet zagledajo sveto zemljo domačo, svojo rodno vas, da sredi svojih dragih zaživijo v mladostnih spominih. In v tej vroči želji se niso strašili truda in žrtv. Z neomajno voljo, da utolažijo to, kar tli v tihi, skriti izbiči v srcu, so neutrudno varčevali, morda pritrgovali od ust, da so mogli dati na stran čimveč za obisk v domovini, saj nočejo spriti praznih rok. In ko se približa dan, po katerem so hrepeneli, so njih žepi polni denarja in kovčki se dajo komaj zapreti zaradi obilice darov, ki so jih zbrali — ne zase, temveč da razvesele le tiste, h katerim jih žene srce.

Tisti, ki so že sami okusili bridkost življenja v tujini, bodo razumeli, kaj se dogaja v srcih teh ljudi, ko se po dolgi odsotnosti spet vračajo v objem matere domovine, v to, po čemur niso z zadnjim utripom svojega srca prenehali hrepeneti vse od tedaj, ko jih je borba za kosček kruha pregnala v svet.

In v brezmejnem veselju, da jim je izpolnjena ta zadnja želja, ki jo še imajo v svojem življenju, v teh trenutkih priske radosti postajajo ti ljudje, ki so preostali že težke dni neizprosne borbe za obstanek kakor otroci, njih srca, otrdela v topi brezčutnosti tujine, postajajo mehka kakor vosek, vse kamrice v njih, ki so bile dolgo zaprte, se odpirajo na stežaj... In tedaj pozabijo na vse. Z odprto roko sipajo med svoje denar in darove, to, kar so dolga leta prej s težavo dajali na stran od svojega trdega zaslužka, nakupujejo spominkov brez kraja, da jih ponesejo s seboj v tujino, a se pri tem ne pogajajo...

Tako jim kmalu, prekmalu minejo dnevi. Družba sv. Rafaela ve po premnogh lastnih izkušnjah, da prihajajo naši izseljenci v domovino z namenom, ostati tu več mesecev. Pa se le premnogi vračajo že po dobrem mesecu nazaj — ker jim je prehitro pošel denar... Prišli so z dobro napolnjeno denarnico, a zdaj si morajo ponajveč še izposoditi za povratek...

A vendar — kako smo še do nedavno sprejemali te turiste, brate in sestre po krvi? So-li ti neizpodbitni dokazi, s katerimi so iz leta v leto naši izseljenci izpričevali svojo zvesto ljubezen do domovine — pa čeprav v njej niso mogli najti zase kruha —, ali so ti dokazi, ponavljam, našli odmeva pri tistih, ki so najbolj poklicani k skrbi, da sinovi in hčere našega naroda s svojega obiska ponesejo najlepše spomine s seboj v svet, spomine, iz katerih bodo do kraja življenja zajemali moči in odpornost proti vplivom tujine, spomine, ki jim bodo vedno svetili kakor zvezda vodnica v borbi za ohranitev svojega slovenskega duha in jezika?

Tako so torej prihajali naši ljudje iz tujine kakor otroci k svoji materi, da se naučijo sonca njene ljubezni, da v njej najdejo uteh svojimi osamljenosti in moči za prihodnje dneve. Prihajali so kakor svoji k svojim, a odhajali...?

Ali se zavedamo krivice, ki je bila prizadejana tem ljudem? Ni v teh besedah samo naše očitjanje. Zakaj Družba sv. Rafaela je vseh deset let in čez, kar obstoji, prejela brez števila pisem, iz katerih veje trpko razočaranje in zagrenjenost ljudi, ki niso našli tega, po čemer so hrepeneli, vsaj tako ne, kakor so v dobri veri pričakovali. In v sladkost njih snidenja z materjo domovino je kanila grenka kaplja spoznanja, da so — kri naše krvi! — bili sprejeti neprijazneje kakor pri nas sprejememo vsakega tujca. Zdelo bi se neverjetno, če ne bi imeli toliko neizpodbitnih dokazov v rokah. In naj bi bilo le pol teh pritožb resničnih, — slej ko prej je na svetlo podoba domovine, kakor je prej počivala v srcih teh ljudi, legla temna senca.

Koliko let ogromnega truda je poteklo, preden je naša družba dosegla vsaj to, da so obmejni carinski in ostali uradniki začeli z izseljenci ravnavati tako, kakor terjajo najosnovnejša načela človeškega dostojanstva. In še več ponovnega truda, preden smo izposlovali, da imajo naši izseljenski turisti vsaj polovičen popust pri vožnji na naših železnih cestah.

In niti na lastno korist nismo pri tem pomislili. Povsem smo prezrli, da bi naši izseljenci v državah in med narodi, kjer žive, lahko postali najboljši posredniki v propagandi za naš turizem, posredniki, ki za svoje usluge pač ne bi terjali drugega plačila kot ljubezen in hvaležnost z naše strani. Saj imajo ti naši ljudje po svetu mnogo vplivnih prijateljev in znancev. Pa tudi sami zavzemajo važna mesta v javnem življenju tujih držav. V Združenih državah imamo slovenske župane, poslance, sodnike, časnikarje in književnike, ki so z vestnim in temeljitim delom priborili priznanje in ugled slovenskemu imenu. Če bomo tu doma izpolnili svojo dolžnost in poskrbeli po svojih najvišjih močeh, da bodo naši izseljenski turisti zadovoljni in da bodo odhajali z najboljšimi vtisi nazaj v tujino, pač ne bodo o tem molčali. Svojim tujerodnim prijateljem in znancem bodo z veseljem in ponosom pripovedovali o lepotah in znamenitostih krajev v svoji domovini in jih vabili, da tudi oni obiščejo Jugoslavijo, ko bodo potovali po Evropi.

Z veseljem pripominjamo, da smo v poslednjem času doživeli znamenja, ki napovedujejo novo, srečnejšo dobo v našem razmerju do izseljenskih turistov. Naj opozorimo le na en primer! Ko je lansko leto Slovenska ženska zveza iz Amerike priredila potovanje v domovino, je Družba sv. Rafaela poskrbela, da so izletnice dobile vse udobnosti in olajšave, ki so se sploh dale doseči. Kako zadovoljne so se vračale nazaj v Ameriko! Pol leta je že poteklo od tedaj, a še vedno so vsa ameriška slovenska glasila polna izrazov priznanja. V dolgih poročilih hvaležne izletnice do podrobnosti pripovedujejo o tem izletu in navdušeno opisujejo vse, kar so lepega doživeli. In to je našlo živahen odmev tudi v angleških ameriških listih, ki omenjajo lep sprejem in se čudijo lepoti naših krajev. Uspeh tega je ta, da sedaj, predvsem med našo slovensko mladino v Ameriki, raste zanimanje za našo državo. Tista ameriška slovenska mladina, o kateri smo še pred nekaj leti z žalostjo pisali, da je za nas že mrtva, se danes prebuja k novi zavesti svoje krvi

in svoje domovine, in v teh mladih ljudeh vstaja ponos, da so Slovenci in Jugoslovani.

Pri tem moramo izreči priznanje Zvezi za tujski promet v Sloveniji, da je sprejela v seznam svojih članov tudi Rafaelovo družbo in s tem pokazala veliko razumevanje za naše izseljence-turiste. Obenem pa izrekamo hvaležnost in priznanje tudi kr. banski upravi, da je v svoj na novo ustanovljeni turistični svet pritegnila tudi našo Družbo k sodelovanju.

ENO SAMO PISMO

POLDA TONE

Pomlad se je vtihotapila tudi v gorjansko šolo. Otroci so se nemirno presedali. Imeli so računstvo. Učiteljica Reza je z moškimi koraki merila razred in stavila učencem nalogo za nalogo. Tudi sama je imela za danes še težaven posel: o izseljencih naj bi govorila zadnjo uro, upravitelj je naročil. Pa kako bo trdim gorjanskim otrokom to ubila v glavo. Ni in ni našla pravega načina.

Spet je stopila po razredu: »Pa saj so že v petem razredu, nekaj bodo že razumeli.« se je tolazila, ko jim je stavila novo nalogo. Pozvonilo je. Zašumeli so zvezki, noge so zadevale ob klop in komaj jim je še utegnili naročiti, da je zadnja naloga, ki je še niso izračunali za domačo vajo.

Ukazala je, naj odpro okna, zaloputnila vrata in šla. »Naj se otroci nakričijo in preskačejo, da bo potem mir,« si je mislila. Med odmorom se je zgodilo marsikaj: fantini so se stegli, deklice pa so si zagrozile, da bodo druga drugo zatožile.

Učiteljica Reza je stopila preko šolskega vrta. Pomlad jo je objela. Od nekod je priletel rumen metulj; nekaj časa je trepetal v zraku, nato je izginil v gorjanskih vrtovih. Iz morja cvetja se je tu in tam črnilo sleme hiše. Cerkev je stala sredi vasi in zbiral vse poglede na sebi in misli so nehote zdrsnile po visokem zvoniku na nebo. Ptič je odletel izpred učiteljice Reze: kar zamislil se ji je; iz gnezda ga je prepodila. Vrnila se je skozi sadovnjak. Stopala je pod venci sočno nabreklih cvetja, se razgledovala po vasi, gledala vso domačnost vasi in tedaj se ji je posvetilo: »Že vem, kako bom otrokom razložila izseljenstvo!«

Potem je spet pozvonilo. Učenci so stali v dolgih vrstah, ko je gospodična učiteljica stopila. Po klopeh je zašumelo; učenci so iskali zvezke, da bi pisali. Pa jim je učiteljica ukazala, naj puste zvezke in naj lepo poslušajo. Skoraj začudili so se učenci; ko se pa kaj takega zlepa ni zgodilo. Pa učiteljica Reza jim je tako lepo govorila, da so vsi prisluhnili.

O njih domovih jim je govorila: vse je natančno vedela; kje miza stoji, kako je pozimi za pečjo gorko, kako gredo k sosedovim v vas; nato o gorjanskih hišah: kako jih nekaj po zelenih pobočjih čepi in so ko stare ženice, ki iščejo toplega sonca; kako spet druge mogočno stoje sredi vrtov; o vrtovih samih je govorila, kako polna so drevesa jeseni in otrokom so se slinile cedile. Pa še o poljih je povedala: o stezah, ki teko po ozarah na koncu njiv; o delu na polju, ko sosed sredi dela soseda pozdravlja; o stogavih na polju, ki nosijo in sušijo zlato breme za kruh in služijo otrokom za skrivališča, o beli cerkvi sv. Jurija, ki je visoko dvignila zvonik; o cestah, ki peljejo v širni svet.

Tu je nekoliko počakala učiteljica Reza, si popravila kratke lase, nato pa spet začela. Učencem se je že ta hip zdel predolg in so se raztresli. Vsak je pomislil: »Kaj je gospodični? Tako lepo še ni govorila.« Pa so spet postali pozorni.

Učiteljica pa je govorila o tem, kar so otroci imeli najrajši: o njih materah in o očetih, pa o njih igrah. O leščevju za vasio je govorila, kot bi vsak grm poznala in otroške igre opisala, ko da je bila z njimi v leščevju; pa o naravi je pravila, o pticah, ki so jim za gnezdo vedeli, o vevericah, ki so jih jeseni z orehov podili, o zajčku, ki je v deteljo zašel, pa so ga od daleč opazovali, kako je ušesa napenjal: pa o metuljih, ki so jih lovili, ko so bili pomladi prvič bosi in jih je prva trava še ščegetala po podplatih in o čmrljih, ki so jim med popili...

O, gospodična Reza je znala, da so se otrokom raztegnili obrazi. — Pa je sredi največjega veselja presekala z vprašanjem:

»In če bi vsega tega ne bilo?«

»Česa?« so zinili otroci, pa so se takoj prestrašili.

»Česa?« No, vsega, kar sem povedala!«

Otroci niso razumeli.

»No, če bi vaših hiš ne bilo in bi vi gostovali. — če bi pomladi ne bilo in vrtov in njiv pa gozda tudi ne, in bi namesto vasi stala velika tovarna, ki bi črn

pepel sipala vse okrog: da bi se ptički umaknili in bi tako debelo že nasula tovarna pepela, da bi tudi zelenje zamrlo. Kamor bi pogledali, sam siv pepel... In vi bi gostovali v tuji hiši, kjer ne bi nikogar poznali. Sosedje pa bi govorili tuj jezik in vi bi jih prav malo razumeli. In zjutraj, ko bi se vi zbudili, bi videli očeta, kako odhaja v tovarno; potem bi ga ves dan ne bilo domov. Zvečer bi se zmučen vrnil ves sajast in črn...

Na razred je legla mōra: nihče ni vedel, kaj hoče gospodična Reza.

»No, kaj mislite? Kako bi bilo potem?«

»Saj potem ni mogoče živeti.« Rekarjeva Johanca je odgovorila. Oči so ji bile vlažne. Preveč napeto je poslušala.

»Ali ne bi bili taki ljudje silno nesrečni?« je še dalje silila učiteljica v Johanca.

Johanca je žalostno prikimala. Nikakor pa otroci niso mogli verjeti, da bi to kje res moglo biti. Kako naj bi človek, ki živi v bohotnem zelenju mogel misliti, da je kje puščava.

Tujina! Učiteljica Reza je spet govorila. O tujini je govorila, ki je kakor zdravniki v bolnici: vzamejo nekemu liter krvi, kupijo od njega njegov življenjski sok, a za tiste pare, ki jih je nesrečnik dobil za svojo kri, dobi tako malo. Naslikala je otrokom tujino kot puščavo, polno dušičnega dima in prahu, polno trpljenja in solza. Posebno je otroke ganilo, ko jim je povedala, da so tam ljudje, ki ne znajo slovenskega jezika.

»Ko bi vi ne videli nobene pomladi, kot je ne čutijo otroci izseljencev in ne bi našli predmeta, na katerem bi se odpočilo vaše oko, ker bi gledali le enolično sajasto pokrajino, in ne bi imeli nikogar, s katerim bi se domače razgovorili — ali veste česa bi se neizrečeno razveselili? Neke majhne, drobne stvarce... pisma! Pisma iz domovine, prav majhnega, ki vam ga je pisala ljubeča roka! Pismo, četudi od tuje roke, prinese vedno košček doma. Domača beseda v pismu zavzvi nad škripanje glas nad njivo, ali jukanje senosela visoko na rovtu, ali molitev družine, zbrane krog peči, da, domača beseda v pismu je velika tolažba.«

Kdo od nas ne bi zmogel prinesiti nesrečnim te tolažbe? Imam naslove od izseljenških otrok. Vsakdo od vas naj napiše pismo, pa ga bomo otrokom v tujino poslali.«

Zvonec je prekinil učiteljico Rezo. Hitro je še nekaj dodala o pomenu takih pisem in o odgovorih, ki jih bodo iz tujine dobili, nato so se otroci razkropili po gorjanskih vaseh. Pa tudi misli o pismih so se razpršile v njih glavah.

Drugo jutro pred šolo je potrkalo na stanovanju učiteljice Reze. Tako natanko, da je preslišala. Spet je drobčno potrkalo. Gospodična je šla odpirat. Rekarjeva Johanca je stala na pragu.

»Pismo sem prinesla.«

»Kdo pa ga je dal?«

»Za vas. Da bi ga v tujino poslali.«

»Aaa! se je začudila gospodična. »No le notri stopi! — Nekaj je le ostalo od predavanja — je hitela k mizi, da pogleda, kaj je Johanca napisala. Razgrnila je polo. Iz nje so padle tri planike.

»Ooo! se zaokrožila usta. »Zakaj pa to?«

Johanca je zardela, učiteljica Reza ni čakala odgovora, ampak je brala belo pismo.

Draga...!

Smiliš se mi, ker moraš bivati v tujini. Rada bi ti prinesla v tvojo samoto košček doma, da bi za trenutek pogledala v naše kraje.

Pomlad je zdaj pri nas, Pomlad, veš, to je veselje, življenje, pesem! To je čas, ko človek ne ve, kaj je lepše: ali cvetje, ki v keparh visi po drevju, ali zelena trata, ki boža tvoje noge; ali tišina polja, ali radostna pesem vrtoč, kjer ptiči gnezdi; ali vrisk jutra, ki plane v vas, ali skrivnostno večerno umiranje. Pa zame je še lepše, ko dan zamira: slavček v grmovju je končal spokojno pesem; le vreščanje vretena pri vodnjaku moti tišino in se skoraj lepo meša med petje deklíč, ki vodo zajema in si poje pesem:

»Slovenka sem, Slovenka bom ostala,

dasi je moja domovina mala...«

Pesem pobožno izzvni v šumenju gozda in oko se ozre v ozadje, kjer stojte naše mogočne gore, katerih se je z žarečimi prsti oprijelo zadnje sonce. Morda ti bodo moje besede malo povedale, zato sem ti v pismo prilo-

žila šopek: tri planike z naših gora in vršiček rožmarina z okna moje kam-
rice. Morda ti bo to prineslo košček domovine.

Ce ti bo kdaj v tujini težko se spomni, da v domovini bije zate srce,
ki te bo razumelo, če mu boš razložila vse gorje. Odpiši mi v težkih urah in
laže ti bo.

Prav domač pozdrav tebi in vsem tvojim, neznana, a vendar ljubeča te
Johanca Rekar.

Učiteljci Rezi je obstalo oko na gorjanskem dekliču:

»Johanca, lepo si napisala! Nekaj bova popravili, še enkrat boš prepisala in
bova poslali!« je že iskala list, na katerega je prepisala naslove iz nekega izseljen-
skega lista.

Kar v šoli je morala Johanca prepisati pismo, da bo prej oddala na pošto:
učiteljica je dovolila.

Po šoli je Johanca boječe počakala v veži in vprašala: »Gospodična, kdaj pa
dobim odgovor?«

»V treh tednih bo morda že tu.«

Trije tedni so mimili.

Odgovora še ni.

Johanca je bila vedno bolj nestrpna. Zle slutnje so jo že obhajale: »Morda
pa v tujini ni tako hudo... Morda je lepše, ko pri nas doma... Ne —« je spet
znova postala odločna, »lepše ne more biti nikjer.« In oči so ji splavale preko
preproge gozdov do gora, ki se jih je oprijemalo prvo zelenje.

Potem je prišel odgovor.

Poštar je prinesel pismo, prav ko je bila Johanca sama doma. Skrila se je
na podstrešje in brala.

Do konca ni mogla. V grlu jo je stisnilo.

Tujina! Vse drugače, vse več je govorilo pismo, kakor je pravila učiteljica.

Johanca je zajokala — — —

Drugi dan je pismo pokazala učiteljici.

Učiteljica Reza ni bila mehka ženska, pa vendar ji je preko lica zdrsnila
solza, ko je otrokom glasno brala odgovor iz tujine.

Za njo so zahlipala dekleta, fantje pa so pogledali v tla. Vsem je jasno
stopila pred oči tujina.

NJEN DNEVNIK IN NJEGOVA PISMA

ALBINA ZAKRAJŠČEK

(Dalje.)

30. V. 1915.

Majnik že vzel bo slovo. O, da v duši tvoji, moji, vedno maj bo!

Njegova pošta prihaja vedno. Ljubeznjivo, tako prisrčno mi piše. Kaj bi si
zelela več, nego odkritosrčne duše? Zame se boji. Ali misli, da sem ena izmed
tolikih nezvestih? Da bi vedel, kako zvesta mu hočem biti! Vedno samo tebi —
moji prvi ljubezni!

3. VI. 1915.

Moja Belina! Zakaj si greniš življenje? Iz marsikaterega Tvojega pisma mi
veje nasproti, težka, grenka misel. Bodi vendar vesela, vrzi vsako žalostno misel
v reko pozabnosti. — Kaj tako greni Tvojo mladost? Ti ni rodila obilnega sadu?
Daj — odkrij se mi — nosila bova vsak pol in lažje Ti bo. Koliko bi Ti govoril
o mojih dijaških letih — a prepustil sem to že davno preteklosti. Ti, edina me
moreš še kdaj osrečiti, mi vrniti vero, da je moja sedanjost še vredna življenja.
Vse moje misli, so samo pri Tebi, čudno — še na dom pozabljam! Ti me spremljaš
vsak korak — moj angel varuh. Ti boš žela sadove vseh mojih naporov, vsega
mojega prizadevanja! Zatorej, moja ljubljena Belina, ne obupaj; ljubezen je
nerazdružljiva sila, Bog jo bo blagoslovil. Zaupaj, zaupam tudi jaz. V vztrajnem
delu, bova dosegla najin cilj. Nikdar nama ne bo splaval po vodi. V upanju je
neizrazna moč, ki krepi Tvojega.

15. VI. 1915.

Na njegovo tako ljubeznivo pismo naj mu torej odkrijem vso svojo mladost
z vsemi bolečinami. Me bo li res blagohotno poslušal, doumel, in sočustvoval z

meno? Ali ni vsa njegova ljubezen potvara in laž? Cemu me zopet nadlegujejo te strašne misli? Da bi vas mogla ugrabiti, vrgla bi vas v najglobkejšo brezno, od koder bi se ne mogle več vrniti.

Se nikoli nisem sanjala o sreči. Sedaj vsak trenutek zahrepenim po njej. Kdaj te utrgam ti najlepši cvet? Opazovala sem življenje! Srca so se hitro vnmala še hitreje so se pozabljala. Odmetavala so ljubezen, kakor se zavre cvetko, nam ni več mar zanj. Niso poznale prave ljubezni.

Gojila sem nežno cvetko z vso skrbjo. Odstranila vsak mrčes, — sedaj raste, cvete. Vedno je lepša in nežnejša. Da bi taka ostala!

Moja mladost. Otrok — ne vem, da bi bila. Vse prezgodaj sem spoznala, da gospoduje v hiši nesrečni alkohol. Iz tega največjega sovražnika človeštva je izviralo vse nepopisno gorje naše, desetčlanske družine. Mati; vse matere so dobre — a moja mati je biser. — Dragi, da sem odkrita, če bi ne videla, da jo Ti tako visoko ceniš, nikdar bi me ne priklenil nase. — Moja dijaška leta; Bog z njimi! Š praznim želodcem v šolo, s praznim v posteljo. Saj Ti je znana zgodba revne študentke. Čez dan inštrukcije in pevske vaje, zase imaš čas ponoči ob brleči, plapolajoči sveči. Ni čuda, da moram nositi očala! Upala sem, da bo sedaj drugače, saj imam prvo službo. Izbruhnila je ta strašna vojna; moji dobri materi ne morem kupiti moke niti za črn kruh. Dragi, ali se čudiš, če je moja ljubezen žalostna?

27. VI. 1915.

Moja Belina! Po Tvojem zadnjem pismu, sem Te spoznal docela. Vidim Tvoje trpeče srce. Zadnje pismo, vsebina Tvojih žalostnih mladih dni. Vedel sem zanje že prej. Marsikaj mi je razkrila Tvoja mamica. — Ljubim Te tem bolj in Ti hočem olajšati breme nesrečnih dni. Veseli me, da si mi povedala tudi sama vso žalostno povest. Belina, Ti moraš postati srečna! Zaupam trdno; sam Bog bo blagoslovil najino zvezo. — Z drugim dekletom, ne morem biti nikdar srečen. Samo Ti ostaneš moja izvoljenka, brez Tebe si ne morem ustvariti bodočnosti. Nisem iskal bogastva, temveč le plemenito srce — hvala Bogu — našel sem ga! Ti edina osrečuješ — Tvojega.

30. VI. 1915.

Moji ljubljeni me je razumel. O, jaz hočem, hočem postati srečna s Teboj. Li sanjati smem? Ali niso predrzne moje misli? Kako morem zidati gradove v oblake? Tisoči padajo — kaj če bo našel smrt tudi on, na bojnih poljanah. Jaj meni! Mama mi pravi: »Junakinja moraš biti, ne taka omahljivka!« Mati! Kako strahopeten je ta tvoj junacek!

2. VII. 1915.

Srečno ljubljena! Zakaj mi nič ne pišeš? Boje imamo grozne, morda zato ne dobim nič pošte. Vsak dan spopadi. Rusi so v eni noči trikrat »šturmali«. Pogled na razmesarjena trupla, grozen. En dan smo morali imeti »premirje«, da so pokopavali mrtvece. Ni bilo duhovnika, da bi jih spremljal k zadnjemu počitku, ne zvonov, da bi jim zvonilo v slovo. Kje so starši, sorodniki, tovariši, da bi molili zanje? — Belina, ne moreš si predstavljati teh strahot. Človek je postal najhujša zver! Da bi ne imel vere globoko v srcu, da bi v duhu ne slutil Tvojih blagih oči, ki me povsod spremljajo, postal bi že razdivjana, pobesnela hijena. Odpusti, potolaži z dolgim pismom nesrečnega.

(Dalje prihodnjič.)

KLIC DOMOV ...

I. KMET

Prišlo je, kot vihar strašan čez noč
in kot na ukaz so zemljo zapustili;
vsevprek jih je raztepla tajna moč.
Se boste, sestre, bratje, še vrnili?

Dekleta, kaj je nam pomlad brez vas!
Na oknu nagelj vene, išče smeha,
v bolesti hiša skriva si obraz;
kaj res premajhna vsem bila je streha?

Tujini boš prodala svoj okras.
Nikar! Nazaj te kliče rojstni kraj,
zate je v tujih srcih vedno mrz;
doma je sreče in ljubezni raj.

ln fantje, več ne boste nam zapeli?
tako mrtev je mrak, temne noči.
Po cesti kakor tuji ste hiteli,
zamišljeni, v tla obrnjene oči.

Ste čuli krik zemlje in jok domov?
O, jaz sem ga, nič več ne bom vesel;
razžgala dušo mi je bol sinov.
ln gnev očetov je zemljo preklel.

Tujina žrelo kot vulkan odpira,
s telesi našimi življenje brani;
na grudi oče zapuščen umira
in sina rov oklepa — grob prerani.

Dragi bratei in sestre v domovini!

Tudi jaz se oglasim z nekaj vrsticami in vam pošiljam najlepše pozdrave iz daljne Nemčije. Mnogokrat se spominjam na vas in naš lepi zagorski kraj. Ne morem pozabiti naših lepih hribov in gričkov, ki obdajajo moj rojstni kraj. Se vedno vidim v duhu griček Vine z majhno cerkvico, ki je tako prijazno zvonila in oznanjala k jutranji in večerni molitvi. A tu, kjer sedaj bivamo, ni tako prijazne in vabeče narave kakor pri nas. Je sama nepregledna ravnina, ki je posejana z velikimi rudniki in visokimi, mogočnimi dimniki, ki puhajo noč in dan črni sajasti dim. Vmes so velike skupine hiš, ki jim pravimo kolonije, vse okajene od dima. Jaz stanujem s svojimi starši v veliki hiši tudi v koloniji, katera je bila šele pred dvema letoma zidana blizu rudnika, v katerega hodi moj oče dan na dan na delo v črni rov, da nam zasluži naš vsakdanji kruh. Bila sem zelo žalostna,

ko smo dobili pismo od svojcev, v katerem so nam poročali, da je umrl naš dober gospod šolski upravitelj. V kraju, ki se imenuje Meerbeck, so ustanovili slovensko šolo, v katero hodim tudi jaz. Uči nas dobra gospodična učiteljica, ki je prej učila blizu nas v Smartnem pri Litiji, kamor bodo prišli tudi letos meseca julija slovenski otroci na obisk. Tudi jaz in moj brat prideva zraven k svojcem v našo lepo domovino za en mesec na obisk. Do takrat bodite prisrčno pozdravljeni od naše slovenske šole v Meerbecku in obenem vam voščimo vesele binkošne praznike. Tudi vi nam ne pozabite kaj pisati iz naše lepe domovine.

Vaša rojakinja

Eleonora Lebečnik,

učenka višje skupine slovenske šole:
Repelen bei Mörs, Kamperstrasse 142.
Deutschland.

V Repelnu, 22. maja 1939.

I Z S E L J E N S K E N O V I C E

Iz diplomatske službe. S kraljevim ukazom so premeščeni: Stanoje Simič, svetnik v 4-1 zun. ministrstva, za generalnega konzula v isti skupini in stopnji na kr. konzulatu v Bratislavi; Vladislav Markovič, svetnik v 4-1 na kr. konzulatu v Kairu, z. svetnika v 4-1 v zunanjem ministristvu; Radoš Stepanovič, svetnik v 4-2 v zunanjem ministristvu, za svetnika v 4-2 na kr. konzulatu v Kairu; dr. A. Novačan, generalni konzul v 4-2 na kr. konzulatu v Bariju, za svetnika 4-2 v zunanjem ministristvu; Dragoš Dragutinič, svetnik v 4-2 na kr. poslaništvu v Pragi, za svetnika v 4-2 na kr. poslaništvu v Sofiji; Nikola Suica, svetnik v 4-2 na kr. poslaništvu v Sofiji, za generalnega konzula v 4-2 na generalnem konzulatu v Bariju; Dobrivoje Krstič, tajnik v 5. skupini zunanjega ministristva, za tajnika v isti skupini na kr. poslaništvu v Tirani; Aleksander Zvekič, tajnik v 6. skupini na poslaništvu v Berlinu, za tajnika v isti skupini v zunanjem ministristvu.

Generalni konzulat v Pragi. V imenu Nj. Vel. kralja z ukazom kr. namestnikov in na predlog zunanjega ministra se sporazumno s predsednikom vlade ukine poslaništvo kraljevine Jugoslavije v Pragi, namesto njega se pa odpre generalni konzulat kraljevine Jugoslavije.

zalo kraljevine Jugoslavije. Za generalnega konzula je postavljen Radovan Šumenkovič, svetnik v 5-1 na jugoslovanskem poslaništvu v Bruslju.

Vam, ki imate svoje domače v Ameriki, sporočamo, da izdajamo v Chicagu, Illinois, zanimiv slovenski družinski mesečnik »Novi sveti«, ki prinaša zanimive članke in razno leposlovno berilo.

Posebnost v tem slovenskem družinskem mesečniku pa je, da ima poseben oddelek, ki nosi naslov »Slovenski pioniri«, v katerem objavljamo zanimive zgodovinske podatke slovenskih naselbin v Ameriki. Vse od začetka prihoda prvih naših rojakov v take naselbine in potem ves razvoj društev, župnij itd.

Za vas doma v Sloveniji je posebno zanimivo v tem slovenskem družinskem mesečniku še to, da prinaša ta oddelek obširno opisovanje slovenskih družin po naselbinah v Ameriki. V teh opisi so opisani vaši sinovi in hčere, vaše sestre in bratje itd. To bi vas zanimalo. Zato vsem, ki se za to zanimate, svetujemo: Pišite svojim domačim v Ameriko in jih prosite, da naj vam naročijo ta zanimivi slovenski družinski mesečnik »Novi sveti«, ki stane za Jugoslavijo 3 dolarje. Tej želji bodo vaši domači gotovo radi ustregli, vi pa boste prejeli zanimiv list, ki bo

vam v zabavo in obenem vam bo od meseca do meseca pripovedoval in opisoval vaše drage v Ameriki.

List se naroča na sledečem naslovu:

»Novi svetnik«

slovenski družinski mesečnik,
1849 West Cermak Road, Chicago, Illinois, USA.

Izseljenskega zbornika za leto 1938.

Imamo še kakih sto izvodov v zalogi. Kljub skromnim denarnim sredstvom, ki smo jih imeli zanj na razpolago, smo vendar dosegli eno: Zbornik daje pregledno sliko vsega, kar se je doslej izvršilo v skrbi za rešitev naše slovenske krvi v tujini, obenem pa nakazuje tudi pot in smer našemu prihodnjemu delu, saj vsebuje mnogo dragocenih nasvetov, tako s strani naših izseljencev, kakor tudi predstavnikov raznih področij domačega življenja. Vodi nas po krajih, kjer delujejo naši slovenski misijonarji, na pregleden način prikazuje, kako so naši ljudje raztreseni prav po vsem svetu, seznanja nas z verskim in kulturnim življenjem naših izse-

ljencev po Ameriki in ostalih celinah, z njihovimi društvi in organizacijami, ki so verna podoba in izraz slovenskega ustvarjajočega duha — v ponos izseljencem in domovini. — Zato priporočamo Zbornik vsem, ki jim na srcu leži skrb za našo kri po svetu, vsem našim izseljenskim duhovnikom in misijonarjem, prav tako našim izseljenskim društvom in organizacijam, da primerjajo med seboj svoje dosedanje delo in s tem spoznajo naloge, ki jih od njih terja prihodnost. In še društvom tu doma, da spoznajo svoje vrstnike v tujini.

»Ave Maria« je mesečnik ameriških Slovencev. Ze 30 let vrši veliko versko in kulturno delo med ameriški Slovenci. Prinaša lepe povesti, podučne članke in cerkvene novice ameriške Slovenije. Ima poseben kotichek v katerega pišejo ameriški mali Slovenci in se navdušujejo za verz in jezik svojih staršev. — Ako imate koga svojih v Ameriki, prosite ga, da vam naroči ta lepi list. Veseli ga boste gotovo. Vsak mesec boste od njem preživel par lepih uric čitanja.

N A Š I P O S V E T U

BELGIJA

Winterslag. — Dne 14. maja se je vršilo razvitje prapora tukajšnjega Jugoslovanskega podpornega društva sv. Barbare. Proslave se je udeležilo veliko naših rojakov iz vseh tukajšnjih revirjev. Posebno so se izkazali oni iz Eysdena. Vsa čast pevskemu zboru in tamburaškemu odseku iz Eysdena, saj je vsakega v srce ganila njihova pesem in melodija. Za botrico zastavi je bila soproga tukajšnjega konzula g. Lazareviča. Zaradi važnega zadržka v Bruslju pa je bila njena navzočnost nemogoča. Njena zastopnica je bila gospa Majda Stoviček, soproga tukajšnjega učitelja. Zastopnik g. konzula, ki je bil prav tako povabljen, je bil g. Svajger, prav tako iz poslaništva v Bruslju. Ob 4 popoldne je sprevod krenil proti cerkvi. Pred blagoslovitvijo so peli še litanije s č. p. Teotimom na čelu, ki je prihitel kar iz Holandije. Po blagoslovitvi je sprevod napravil kratko pot okoli cerkve z godbo na čelu in potem v hotel predsednika g. Alojzija Hrovata, v katerem se je vršila slavnost. Najprej je govoril predsednik. Učitelj g. Stoviček in g. Svajger sta poudarjala pomen tega dne. Prav tako tudi soproga učitelja ga. Stovi-

ček Majda, ki je govorila v francoščini. Potem je bilo na sporedu petje, deklamacije ter godba tamburašev. Izostala tudi ni prosta zabava s srečolovom, ki se je vršila tja pozno v noč. Zahvalnjemo se vsem društvom oziroma vsemu osebju, ki so sodelovali ter nam pripomogli do tolikšnega uspeha, ki je tako močno pokazal drugim narodom našo ljubezen do naše domovine.

FRANCIJA

Romarski shod na Loretto.

9. julija, to je drugo nedeljo v juliju, bo letos zopet velik romarski shod za vse jugoslovanske izseljence na prijaznem griču, kjer se že stoletja časti Mati božja v cerkvi, ki jo obdaja eno največjih vojaških pokopališč svetovne vojne. Sv. maša s pridigo bo ob 10. uri in po kosilu pete litanije Matere božje z blagoslovom.

Kakor prejšnja leta, prihitite tudi letos v obilnem številu, da počastimo Mater božjo in obenem na tem prijaznem izletu malo pozabite na svoje težave.

Bruay-en-Artois. — Na binkoštno nedeljo je priredila Bratovščina sv. rožnega venca s pomočjo Društva sv. Barbare le-

po proslavo Materinskega dneva. Vsi, mali in veliki, so izredno dobro izvršili svoje vloge. Zeleti bi le bilo, da bi nas vsaj take nepristranske narodne prireditve našle vse zedinjene, česar pa nekateri norečejo razumeti. Šmarnice so bile tudi letos dobro obiskane. Večer za večerom smo se zbirali ob lepem šmarničnem berilu »Luč iz Nazareta« in prepevali v čast majniški kraljici.

Potovanje v domovino. Letos bomo zopet potovali v domovino in sicer iz Metza preko Sarrebrückena na München in od tam dalje na Jesenice in v Ljubljano. Odšli bomo dne 21. avgusta dopoldne, tako da se odpeljemo iz Sarrebrückena ob 11.44 dopoldne, ker ima edino ta brzovlak direktno zvezo do Münchena. Vsi, ki so v okolici Metza, naj se zberejo v Metz, vsi v okolici Merlebacha pa na postaji v Benningu. Kdaj odpelje vlak, bo vsak zvedel pri prigrisatvi. Čas prigrisatve je od 10. do 17. avgusta 1959, in sicer za okolico Merlebacha v uradu Jugoslovanske katoliške misije, 15 rue de l'églice, za okolico Aumetza 13. avgusta (nedelja) popoldne od 3. ure dalje v pisarni Jugoslovanske katoliške misije (g. Svele) in 14. 8. od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Pri prigrisatvi naj ima vsak s seboj: a) 400 frankov, natančna cena bo pravočasno sporočena; b) svoj potni list (četudi ni podaljšan!); c) svojo Carte d'identité — ali Récépissé; d) 1 fotografijo. Vsak sam mora preskrbeti: a) da ima veljavno Carte d'identité; b) dopust pri delodajalcu od 21. avgusta do 12. septembra, ko pridemo zopet nazaj. Francozi si morajo preskrbeti francoski potni list in nemški vizum. Ako bi komu delodajalec delal težave zaradi dopusta, naj se pravočasno oglasi v zgoraj omenjenih uradih. c) eno fotografijo od vsake osebe (od družine skupaj). Iz Ljubljane se bomo odpeljali v ponedeljek 11. septembra zopet nazaj ob tri četrt na 9 zvečer. Otroci do 4 leta imajo prosto vožnjo, otroci do 10 let polovično, vsi, ki so stari nad 10 let, pa bodo morali brezpogojno plačati celo vožnjo!

Merlebach. — 7. maja je izseljenski duhovnik krstil deklico Marijo Peterlinovo, hčerko ugledne družine Peterlina Franca, pevca merlebaškega cerkvenega pevskega zbora. Dne 11. maja pa deklico Kristino, hčerko ugledne družine Suler iz Merlebacha. Obema družinama iskreno čestitamo, deklicama pa želimo božjega blagoslova in božjega varstva. Hčerka Marija Dre-novec iz Jeanne d'Arca se je cerkveno poročila v stari cerkvi v Merlebachu dne 30. maja s Francetom Mathis Marcelom. Novima zakoncem želimo veliko sreče! Mrliča, hvala Bogu, v preteklem mesecu nismo imeli, da bolniški postelji pa leži

v vsaki bolnišnici po nekaj rojakov. Sko-raj vsa društva so v preteklem mesecu napravila izlete, ki so bili dobro obiskani in so potekali mirno v veliko zadovoljnost vseh članov. Kolesarsko društvo iz Habsterdicka je ta mesec prav lepo praznovalo svojo 10letnico. Pester program je zadovoljil prav dobro vse navzoče. Vse kolonije so se spomnile godu svojega izseljenskega duhovnika, mu darovala lepa darila in priredile ljubke slovesnosti, enako tudi učitelj g. Jankoviču za njegov god. Za vsa darila in blagohoten spomin: Bog plačaj stotero!

Grimš Stanko,
izseljenski duhovnik.

Paris. — Tudi Marijin rožni mesec je potekel v znamenju sestankov. 7. maja smo se zbrali v Nangeville (Loiret) v majhni vaski cerkvi, ki je bila še zelo zapuščena, letos pa prav lepo prenovljena. Pravili so mi, da jim je pri tem največ pomagali tako imenovani »sejem ljubeznic« vente de la charité v Parizu: pripeljali so najrazličnejša živila, ki so jih darovali dobri vaščani kmetje; in to so »požrešnice« Parizanom po dobri ceni prodali. Naslednji dve nedelji smo se pa zbirali ob francosko-nemški meji in še posebej molili za mir; 14. maja v Ars Luquenexy (Moselle), kjer nas je popoldne obiskal celo gospod Ivan s svojo soprogo, uslužben pri našem konzulatu v Metz. 21. maja je bil sestanek v Thelonne (Ardennes), kjer smo bili skoraj vsi iz »bo-gojenske« fare, zato je petje med sveto mašo bilo izredno enotno. Končno smo se zadnjo nedeljo meseca maja, na binkošti, zbrali v Parizu samem v cerkvi sv. Ambrozija. Bilo nas je okoli 150. Pri tej priliki sta nas počastila s svojim obiskom tudi naš izseljenski komisar v Parizu in šef presbiroja. Kakor navadno, so bili z nami tudi naši akademiki v Parizu: dr. Žebot in Casar, dr. Sušnikova, č. g. Hladnik in Cretnik. To je bil, seveda v minuti, naš »jacistični kongres v Parizu«, ki nam je dal pogum za nove, še večje sestanke v prestolnici Francije.

Bruay-en-Artois. — Zalostno je, da moramo skoraj v vsaki številki poročati o smrtnih primerih v naši koloniji. V četrtek po veliki noči je umrla 14letna Pepca Seško, pridna učenka, ki nikoli ni manjkala pri slovenskem pouku, dokler je bila zdrava, in vnet članica Marijinega vrta. Smrt ji ni bila strašna, ampak začelena vodnica v boljše življenje. Ni bilo tolažilo zanjo, če je kdo omenil, da še ne bo umrla. »Bom, bom,« ga je prekinila. Upamo, da opravlja šmarnice že pri Mariji v nebesih. — 27. aprila nas je zapustila gospa Ivana Draksler rojena Rebolj. Dasi je že dalj časa bolehal, nobeden ni mislil, da bo prišla smrt tako

Največji slovenski pupilarnovorni denarni zavod

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Stanje vlog

420.000.000 din

Lastne rezerve nad

26.000.000- din

Dovoljuje posojila

proti vknjižbi. Za

vse obveze hranil-

nice jamči Mestna

občina Ljubljana, ka

nenadoma po njo. Prejela je še poslednje olje, a je bila dobro pripravljena na smrt. Bila je zglednega krščanskega življenja. Videlo se je, kako jo pot do cerkve utrjuje, a dokler je mogla, ni zamudila slovenske službe božje ob nedeljah in pobožnosti prvega petka v mesecu za posvečene družine. Vzgojila je družino v krščanskem in slovenskem duhu in je bila v tem prelep zgled za naše izseljenske družine. Kjer je mogla, je storila kaj dobrega in tako odšla, revna na tem svetu, a bogata za večnost. Obeh pogrebov so se udeležila društva z zastavami in

venci ter številni rojaki. Bodi vsem v imenu žalostnih družin izrečena najiskrenejša zahvala. — Smarnični oltar smo lepo prenovili in se zbirali vsak večer, da s petjem in molitvijo počastimo majniško kraljico. — Naš novo ustanovljeni šahovski klub pod vodstvom g. Alojzija Ocepka tiho in marljivo dela ter je kljub svoji mladosti odnesel že več lepih zmag.

Liévin. — Mirno gre naše izseljensko življenje naprej, mirneje nego v zadnjih par letih. Kar čez noč so izginili razni vsiljivi agitatorji in njihovi časopisi, prenehalo je večno pobiranje za vse mogoče namene. Žene, ki so jih zbirale na shodih zoper fašizem in vojno, se zopet laže posvečajo svojemu domačemu delu. Ni več slišati groženj, zopet smo ljudje in ne več sovražniki drug drugega. Sedaj se vidi, kdo je delal nemir med izseljenci. Rudar si slej ko prej s težavo in trudom služi vsakdanji kruh. Vojno razpoloženje in priprave nalagajo tudi delavcu žrtve. V teh po vojski dišečih časih za nas jugoslovanske izseljence ni najbolje. Želimo le ljubi mir kakor vsa ljudstva, ki jim ni za nadvlado nad drugimi, ampak da bi v miru mogli delati in živeti. — V zadnjem času je bilo tu več porok. Vidi se pa, da smo že dalj časa tu, ker segajo večinoma po tujerodnih nevestah in ženah. Naša želja je, da bi bili vsi srečni!

Iz severne Francije. — Zveza jugoslovanskih društev v severni Franciji je na svoji letni občni seji ugotovila, da so 4 k njej pripadajoča društva sv. Barbare v letu 1938. izplačala podporo za 9.251 frankov. Za prosvetno in razno pa 3.595,05 fr. Tako ni čudno, da so se nam skoraj vse blagajne za nekoliko skrčile. Vršile so se obenem tudi tajne volitve novega odbora, pri katerih je bil ponovno, že deseto leto soglasno izvoljen kot predsednik Zupančič Blaž, kar bo lep in zanimiv jubilej.

Novi naročniki „Izseljenskega vestnika“

Mary Zore, Olyphant, Pa, Box 476, USA. — Dr. Krajec Pavel, hišni zdravnik, Ljubljana, Leonišče. — Dr. Krejči Viljem, Ljubljana, Wolfova ulica 1. — Naprej, Weekly Publication, 1916 East St., Pittsburgh. — Josip Povalej, »Alatin«, Raduša, p. General Hauri, Skopje 5, rudnik Orašje. — Dr. Logar Franc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. — Stih Oskar, Ljubljana, I. letnik drž. učiteljske šole. — Vider Ciril, Ljubljana, II. letnik drž. učiteljske šole. — Novak Dora, nastavnica, Ribnica na Dol. — Misijonska hiša, Ljubljana, Tabor 12. — Anton Bračun, bei Kretschmer, Gleinitz, Reichenbach, Bezirk Breslau. — Cvrnjek Avgustin, Ritterguts Teichhof No. 2, Helmstadt (Braunschweig), Deutschland. — Zupac Leopold, 91 Rue Fayt, Chatelineau, Hainaut, Belgie. — Podražaj Franc, bei Herrn Adolf Müller, Weigesdorf, Post Munsterberg, Kr. Frankenstein, Schlesien. — Mr. Steve Mohorko, 704 So. 2nd St., Milwaukee, Wis., USA. — Mr. Mike Geiser, 822 W. Bruce St., Milwaukee, Wis., USA. — Snoj Jože, kaplan, Tržič (10 izvodov). — Rozman Jože, Ljubljana, Pražakova ulica 8. — Župni urad, Cankova v Prekmurju.